

Yhdistystoiminnan peruskurssi

Yhdistystalouden perusteet

Helsinki 23.1.2017 klo 17-20

KTM Aki Pennanen

Yhdistystalouden perusteet 23.1.2017

- ▶ Yhdistyksen talouden ja toiminnan suunnittelu, seuranta ja raportointi
- ▶ Hyvä kirjanpitoa ja kirjanpitoaineiston säilytys

Taloudenhoito ja kirjanpito

- ▶ Yhdistyksen taloutta tarvitsee suunnitella ja seurata toiminnan eri vaiheissa
- ▶ Jokainen yhdistys on kirjanpitovelvollinen
- ▶ Kirjanpito on taloudellisten tapahtumien rekisteröinti- ja laskentajärjestelmä, jonka tuloksena syntyy tilinpäätös

Kirjanpito ja tilinpäätös

- ▶ Kirjanpidon ja tilinpäätöksen tulee kertoa myös ulkopuoliselle selvästi mitä yhdistyksessä on tehty
- ▶ Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (kirjanpitolaki, 3. luku 2. pykälä)

Kenen vastuulla talous yhdistyksessä on?

- ▶ Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty. (Yhdistyslaki, 35 §)
- ▶ Hallituksen ja toiminnanjohtajan on varattava tilintarkastajalle tilaisuus toimittaa tarkastus siinä laajuudessa kuin tämä katsoo sen tarpeelliseksi sekä annettava sellaista selvitystä ja apua, jota tilintarkastaja pyytää. (Tilintarkastuslaki, 18 §)

Yhdistyksen eri toimijoiden vastuita ja tehtäviä talousasioissa

- ▶ Hallituksen jäsenet
  - ▶ tekevät päätökset mihin suuntaan yhdistystä viedään ja mihin rahoja käytetään (hallituksen kokoukset)
  - ▶ vastuussa päätöksistään
  - ▶ kaikki vähänkin suuremmat ostokset/sijoitukset mentävä hallituksen kautta
  - ▶ hallitus on mukana budjetin eli talousarvion laatimisessa sekä tilinpäätöksessä
  - ▶ hallituksen jäsenille myönnetään vuosikokouksessa, jossa tilinpäätös ja toimintakertomus hyväksytään, tili- ja vastuuvapaus (mahdollisesti)

Yhdistyksen eri toimijoiden vastuita ja tehtäviä talousasioissa

- ▶ Toiminnanjohtaja / sihteeri
  - ▶ vastaanottaa laskut, merkitsee laskun olevan ok
  - ▶ tiliöinti
  - ▶ kokouksen valmistelut (talousasioiden selvitys)

Yhdistyksen eri toimijoiden vastuita ja tehtäviä talousasioissa

▶ Rahastonhoitaja

- ▶ hoitaa yhdistyksen kirjanpidon
- ▶ maksaa laskut (tj:n hyväksynnän jälkeen)
- ▶ laatii talousarvion
- ▶ tekee tilinpäätöksen/välitilinpäätöksen
- ▶ palkat/viranomaisilmoitukset
- ▶ tarkkailee/tiedottaa/suunnittelee/vastaa yhdistyksen raha-asioista (toiminnanjohtajan kanssa)

Yhdistyksen eri toimijoiden vastuita ja tehtäviä talousasioissa

▶ Tilintarkastaja / toiminnantarkastaja

- ▶ tarkastaa kirjanpidon ja tositteet sekä sen, että kirjanpito ja tilinpäätös on laadittu lakien ja asetusten mukaan
  - ▶ neuvoo taloudenhoitajaa tekemään asiat oikein, jos puutteita ja epäkohtia ilmenee
  - ▶ laatii tilintarkastus-/toiminnantarkastuskertomuksen ja allekirjoittaa sen sekä suosittelee yhdistyksen tilinpäätöksen hyväksymistä tai hylkäästä
- Yhdistyslaki 38 § ja 38 a § (tilintarkastus ja toiminnantarkastus)
  - Riippumattomuus huomioitava

Tilintarkastus

Tilintarkastuslain 2 luku § 2:

- ▶ Tilintarkastaja on valittava, jos kahtena peräkkäisenä tilikautena vähintään kaksi seuraavista toteutuu:
  - ▶ taseen loppusumma 100.000 euroa
  - ▶ liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 200.000 euroa
  - ▶ palveluksessa keskimäärin yli kolme henkilöä

Yhdistyksen säännöissä voi olla vaatimus tilintarkastajasta, vaikka rajat eivät täytyisikään.

Yhdistyksen taloudenhoidosta

- ▶ Rahankäytöstä oltava hallituksen päätös (kaikki suuremmat hankinnat)
- ▶ Lahjojen kanssa oltava hyvin varovainen
  - ▶ lahjakortit voidaan katsoa palkaksi
  - ▶ ei mitään hyvin henkilökohtaista (esim. silmälasit)
- ▶ Taloudesta vastaavan on oltava tietoinen yhdistyksen kaikesta rahaliikenteestä

Yhdistyksen taloudenhoidosta

- ▶ Olisi hyvä, että enemmän kuin yksi henkilö yhdistyksessä olisi tietoinen yhdistyksen taloudenhoidosta
- ▶ Yhdistyksen tulisi luoda käytäntö laskujen kierrätykselle: esim. laskut ja muut maksut vastaanottaa ja asiatar kastaa tilaaja, hyväksyy puheenjohtaja, rahastonhoitaja maksaa
- ▶ Kontrolli ja avoimuus tärkeää (kaikkien tulisi tietää yhdistyksen säännöt ja talouteen liittyvät ohjeet)

Tilinkäyttöoikeudet

- ▶ Annetaan niille, jotka yhdistyksessä hoitavat raha-asioita (maksuliikenne) tulee hallituksen päätöksellä myöntää tilinkäyttöoikeudet (pöytäkirja)
- ▶ Pankissa virkailija hoitaa asian kuntoon - pöytäkirja tai -ote ja henkilötodistus mukaan
- ▶ Hallituksen/johtokunnan kokouksessa päätetään
  - ▶ kenelle myönnetään
  - ▶ allekirjoitettu pöytäkirja(ote)
  - ▶ laajat/rajoitetut tilinkäyttöoikeudet
  - ▶ aiemmilta toimijoilta oikeudet pois

Kirjanpito

- ▶ Yhdistys on aina kirjanpitovelvollinen
- ▶ Kirjanpitoa varten tulee olla tililuettelo, joka selittää tilien sisällön = tilikartta
  - ▶ esim. Jäsenmaksutulot
- ▶ Tilit numeroidaan, yleensä 100- tai 1000-sarjaisiksi
  - ▶ mahdollisuudet tilikauden aikaisille muutoksille

Kirjanpito

- ▶ Kirjanpitoon merkitään kaikki yhdistyksen rahan liikkuminen
  - ▶ Yhdistyksen ostot
  - ▶ Yhdistyksen myynnit
  - ▶ Yhdistyksen saamat avustukset
  - ▶ Käteiskassan vaihtelut oltava myös todennettavissa ja kirjanpidossa

Kirjanpito

- ▶ Jokaista tilitapahtumaa vastaan on oltava yksi tai useampi tosite (=todiste, että todella tapahtunut)
  - ▶ Pankin tiliotteet
  - ▶ Kuitit
  - ▶ Selite (itse tehty ja allekirjoitettu tosite)
  - ▶ Pöytäkirjat (allekirjoitettu)
  - ▶ Käteiskassan tapahtumista on oltava myös tosite

Mitä kirjanpidossa sitten tarvitaan?

- ▶ Kansio, johon kerätään kaikki tositteet eli tiliotteet, kuitit, selvitykset ja pöytäkirjat + muu toimintaan liittyvä materiaali
- ▶ Jos yhdistyksellä on käytössä käteiskassa, tulee myös siitä pitää omaa kirjanpitoa
- ▶ Kirjanpito-ohjelma (tietokoneella): Esim. Tappio (helpotus Exceliin verrattuna)

Yhdistyksen talous ja kirjanpito

- ▶ Säilytetään kaikki tositteet, matkalaskut, pöytäkirjat yms. ja laitetaan ne myös mukaan kirjanpitoon
- ▶ Kerro asiasta myös muille yhdistyksen toimijoille, jotta kaikki ymmärtävät asian tärkeyden
  - ▶ Ilman kuittia tai selvityksiä ei korvata ostoksia
- ▶ Jos tosite (kuitti tmv.) katoaa tai se on jäänyt saamatta, tulee siitä tehdä kirjallinen selvitys allekirjoituksella kirjanpitoon
  - ▶ selvityksen tulee sisältää kaikki sama mikä normaalissa kuitissakin on
  - ▶ A4, jossa kyseiset tiedot, riittää

Kirjanpidon säilytysajat

- ▶ Kirjanpitolaki 2 luku pykälä 10
  - ▶ Kirjanpitokirjat ja tililuettelo säilytettävä vähintään 10 vuotta
  - ▶ Tilikauden tositteet, liitteet, täsmäys selvitykset yms. säilytettävä vähintään kuusi vuotta tilikauden päättymisvuoden lopusta

Yhdistyksen talouden seuranta

- ▶ Yhdistyksen kokoukset
- ▶ Kirjanpito

- ▶ Talousarvio = taloussuunnitelma yhdeksi tilikaudeksi
- ▶ Tilinpäätös = tilikaudelta tehtävä laskelma, joka selvittää yhdistyksen tuloksen ja varallisuuslaskelma
  - ▶ Tuloslaskelma
  - ▶ Tase

- ▶ Toimintasuunnitelma ja vuosikertomus huomioitava!

Talousarvion / tilinpäätöksen seuranta

- ▶ Kirjanpidon oltava ”reaaliaikaista”
- ▶ Seuranta tehtävä säännöllisesti
  - ▶ reagointi poikkeaviin tilanteisiin
- ▶ Yhdistyksen tarpeet ja säännöt ratkaisevat
- ▶ Läpinäkyvyys keskeistä toiminnassa (hyvä kirjanpito, vaarallisten työyhdistelmien välttäminen)

Talousarvio eli budjetti

- ▶ Yhdistyksen talousarvio = taloussuunnitelma yhdeksi tilikaudeksi
  - ▶ Tilikausi yleensä kalenterivuosi, mutta ei välttämättä
- ▶ Kertoo paljonko rahaa tullaan käyttämään tilikauden aikana, mihin raha käytetään ja millä kaikki tämä rahoitetaan (tilikartan tileittäin)
- ▶ Tulee laatia yhdessä toimintasuunnitelman kanssa
  - ▶ Talousarvio = Toimintasuunnitelman numerollinen muoto

Talousarvio ja talouden seuranta

- ▶ Yhdistyksen rahankäytön perustana on yhdistyksen kokouksen hyväksymä talousarvio - ei pankkitilin saldo
- ▶ Hyvin tehty talousarvio helpottaa ja toisaalta edellyttää toiminnan ennakointia:
  - ▶ Paljonko rahaa voidaan loppuvuonna käyttää?
  - ▶ Paljonko tuloja pitäisi vielä saada?
  - ▶ Milloin jäsenmaksuja/muita tuloja on tulossa?
  - ▶ Milloin avustuksia voidaan saada?

Talousarvio

- ▶ Toimintasuunnitelmassa mainittuihin toimintoihin pitää osoittaa varat (hallituksella valtuudet käyttää toimintaan osoitetut varat)
- ▶ Lisäksi pitää osoittaa mistä nämä rahat saadaan / miten hankitaan (hallituksella velvoite)
- ▶ Talousarviota tehtäessä hyvä muistaa, että yleishyödyllisen yhdistyksen tehtävänä ei ole tehdä voittoa
  - ▶ Tämän takia yleensä tilikausi budjetoidaan nolnaan tai ainakin lähelle sitä

Tilinpäätös

- ▶ Tilinpäätökseen kuuluvat:
  - ▶ Tuloslaskelma
  - ▶ Tase
  - ▶ Liitetietotositteet
  - ▶ Rahoituslaskelma (ei pakollinen yhdistyksille)

Toimintakertomus (ei pakollinen yhdistyksille) ei kuulu tilinpäätökseen, vaan on erillinen asiakirja, joka liitetään tilinpäätökseen. Kirjanpitolautakunta on antanut yleisohjeen toimintakertomuksesta 12.9.2006.

<http://www.edilex.fi/virallistieto/kilaohje/toimikert>

Tilinpäätös

- ▶ Tilinpäätös on tehtävä neljän kuukauden sisällä tilikauden päättymisestä
- ▶ Hallitus esittää tilinpäätöstä hyväksyttäväksi allekirjoituksin (tilinpäätöskokous erikseen)
- ▶ Kaikille pakollinen

Apua yhdistyksen talousasioissa

- ▶ www.vero.fi
  - ▶ http://vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ ja_ saatio
- ▶ 020 697 048 (Yhdistysten verotus)
- ▶ <http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=7436;103716> (Arvonlisävero)
- ▶ Avi / työsuojeluviranomaiset (www.avi.fi)
- ▶ Palkka.fi

Kysymyksiä?

- ▶ Aki Pennanen
- ▶ akipennanen@hotmail.com